

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 12.

LATIN NYELV

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. FORDÍTÁS

Britannia éghajlata és természeti adottságai
(Tac. Agr. 12)

Caelum crebris imbris ac nebulis foedum; ²| asperitas frigorum abest. ²| Dierum spatia ultra nostri orbis mensuram; ³| nox clara et extrema Britanniae parte brevis, ³| ut finem atque initium lucis exiguo discrimine internoscas. ⁴| Quod si nubes non officiant, ³| aspici per noctem solis fulgorem, nec occidere et exurgere, sed transire adfirmant. ⁷| Solum praeter oleam vitemque et cetera calidioribus terris oriri sueta patiens frugum pecudumque fecundum: ¹⁰| tarde mitescunt, cito proveniunt; ²| eademque utriusque rei causa: multus umor terrarum caelique. ⁴|

Az utolsó mondatban: *praeter oleam vitemque et cetera calidioribus terris oriri sueta* 6 pont
Solum ... patiens frugum pecudumque fecundum 4 pont

Maximálisan elérhető pontszám: 40 pont

A részpontszámokat egy-egy nagyobb gondolati egység végén tüntettük fel. A dolgozat értékelésében a pontszámokat mondatonként kell jelölni. A fordítást akkor tekinthetjük teljes értékűnek, ha a vizsgázó megértette mind a mondat nyelvtani szerkezetét, mind a helyét a kommunikációs folyamatban. Ha a kettő közül csak az egyik valósul meg, a fordítás nem teljes értékű. Ha a tévedés nem lehetetleníti el a szöveg alapvető tartalmának megértését, még akkor se vonjuk le a teljes pontszámot, ha annak oka alapvető grammatikai félreértés! Ha viszont a mondat szerkezetét felismeri a vizsgázó, de nem sikerül a jelentést a szöveggörnyezetnek megfelelően alakítania, teljesítménye nem lehet 50 százaléknál nagyobb. A magyar szöveg minőségével kapcsolatos szempontok: nem a szöveg „irodalmiságát” értékeljük, de csak akkor tekinthető a fordítás kifogástalannak, ha a magyar nyelv szabályai szerint megalkotható mondatokból áll. Értelmetlen mondatokra még akkor sem adhatunk 40 százalékot meghaladó pontszámot, ha a probléma láthatóan nem a latin nyelvi ismeretek hiánya miatt keletkezett. Figyelembe kell venni továbbá a mondatra adható összpontszám 20 százalékaig a szöveg koherenciáját. A szavak jelentését és a mondatok logikai hangsúlyát a szöveg globális megértéséből kell levezetnie a teljes értékű megoldásnak.

Tájékoztató jellegű fordítás:

Éghajlata kellemetlen / rút az esőktől és a felhőktől: a kemény hideg ismeretlen. A nap hosszabb, mint minálunk / mint a mi világunké, az éjszaka világos, és Britannia szélén annyira rövid is, hogy a világosság végét és kezdetét csak kicsiny határ választja el / kis különbséggel lehet elkülöníteni. Azt mondják, éjjel is lehet látni a nap sugarait, ha a felhő nem akadályozza meg, és hogy nem nyugszik le és kel fel, hanem szinte csak átmegy. Földje állatokban és terményekben bővelkedik, megfelelő, kivéve az olajfát meg a szőlőt és a többi olyan növényt, ami melegebb tájakon szokott teremni: lassan érnek, de gyorsan növekednek, és mindkettőnek ugyanaz az oka: a föld és az ég rengeteg nedvessége.

II. FELADATSOR

Általános tudnivalók:

Ahol teljes szótári alak megadása a feladat, csak hibátlan és hiánytalan megoldásra lehet pontot adni (részpont nem adható). Hasonlóképpen, ahol ragozott szóalakokat kell megadni, csak hibátlan és hiánytalan megoldás fogadható el.

1. Egyeztesse a megadott főnévvel a névmást és a melléknevet! (10 pont)

<i>huius</i>	<i>criminis</i>	<i>gravis</i>	1+1 pont
<i>illam</i>	<i>rem</i>	<i>magnam</i>	1+1 pont
<i>eadem</i>	<i>corpora</i>	<i>omnia</i>	1+1 pont
<i>quarum</i>	<i>noctium</i>	<i>longiorum</i>	1+1 pont
<i>ei</i>	<i>senatui</i>	<i>Romano</i>	1+1 pont

2. Egészítse ki az alábbi táblázatot a hiányzó alakokkal! (2 pont)

alapfokú melléknév	középfokú melléknév	felsőfokú melléknév	
latus 3	latior, -ius	<i>latissimus</i> 3	1 pont
niger, nigra, nigrum	nigrior, -ius	<i>nigerrimus</i> 3	1 pont

3. A *diligo* 3 *dilexi*, *dilectum* ige alakjait vizsgáljuk.**a) Határozza meg pontosan a következő szóalakokat! (4 pont)**

<i>diligimini</i>	<i>praes. imp. ind. pass. T/2</i>	1 pont
<i>dilexerim</i>	<i>praes. perf. coni. act. E/1</i>	1 pont
<i>dilectae essetis</i>	<i>praet. perf. coni. pass. T/2 fem.</i>	1 pont
<i>diligeretis</i>	<i>praet. imp. coni. act. T/2</i>	1 pont

b) Képezze a *diligo* 3 *dilexi*, *dilectum* ige kért alakjait! (4 pont)

<i>praes. imp. coni. pass. T/2.</i>	<i>diligamini</i>	1 pont
<i>praet. perf. coni. act. T/1.</i>	<i>dilexissemus</i>	1 pont
<i>fut. imp. ind. pass. E/3.</i>	<i>diligetur</i>	1 pont
<i>első imperativus T/2.</i>	<i>diligite</i>	1 pont

4. Egészítse ki a táblázatot a *do* 1 *dedi*, *datum* ige megfelelő igeneveivel! (4 pont)

	Act.	Pass.	
Imperf.	<i>dare</i>	<i>dari</i>	1 pont
Perf.	<i>dedisse</i>	<i>datus</i> 3 <i>esse</i>	1+1 pont
Inst.	<i>daturus</i> 3 <i>esse</i>	<i>datum iri</i>	1 pont

5. Milyen igeneves szerkezetek szerepelnek a mondatokban? Kösse össze a mondatot a benne található szerkezet nevével! (3 pont)

Catullus versibus scriptis ad Lesbiam venit.	<i>ablativus absolutus</i>	1 pont
Catullus Lesbiam amans versus scripsit.	<i>participium coniunctum</i>	1 pont
Catullus versus multos de Lesbia amanda scripsit.	<i>gerundivumos szerkezet</i>	1 pont

6. Vizsgálja meg a következő összetett mondatot, és válaszoljon a kérdésekre! (3 pont)

Rogavit, cur venissent.

- a) Milyen mellékmondat található ebben az összetett mondatban?
függő kérdés / kérdő tárgyi mellékmondat 1 pont
- b) Miért van praeteritum igeidőben a mellékmondat állítmánya?
mert a főmondat állítmánya múlt idejű 1 pont
- c) Miért van perfectumban a mellékmondat állítmánya?
mert a mellékmondat előidejű a főmondathoz képest 1 pont

7. A különböző igekötők módosítják az alapszó jelentését. Mit jelenthet az *eo*, *ire*, *ivi*, *itum* ige a megadott igekötőkkel? (3 pont)

abeo	<i>elmegy vhonnan</i>	1 pont
adeo	<i>odamegy vhova</i>	1 pont
transeo	<i>átmegy vmin</i>	1 pont

8. Írjon egy-egy a megadott szavakkal ellentétes jelentésű latin szót, teljes szótári alakban! (2 pont)

publicus 3	<i>privatus 3</i>	1 pont
respondeo 2 respondi, responsum	<i>quaero 3 quaesivi, quaesitum</i>	1 pont

(Bármely más megfelelő jelentésű latin szó is elfogadható, amennyiben a jelölt megadja a teljes szótári alakot.)